

***TMMOB MERSİN İL
KOORDİNASYON KURULU
ORMAN YANGINI RAPORU***

**KAPIDAKİ
İKLİM KRİZİ,
ORMAN
YANGINLARI!**

AĞUSTOS, 2021

ÜLKE YANGIN YERİ!

ORMAN ALANLARIMIZI KORUMAK TEMEL GÖREVİMİZ

Öncelikle TMMOB Mersin İl Koordinasyonu olarak tüm bölgemiz halkına, Türkiye de zarar gören tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimizi iletiyor, bir daha yaşanmaması için yetkili kurumlarca gerekli tedbirlerin alınacağını umut ediyoruz.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın verilerine göre geride bıraktığımız dönemde 47 ilde 223 orman yangınının 217'sinin kontrol altına alınmıştır. Bakanlıklar henüz resmi rakamları açıklamadı ancak 8 kişi hayatını kaybetti ve çok sayıda ev ve işyeri, sera, ağıl yandı, çok sayıda küçükbaş ve büyükbaş hayvan ve canlılar telef olmuştur.

Kentimizde ise Aydıncık, Bozyazı, Silifke, Erdemli bölgelerinde orman yangını çıktığı belirtilmiş ve binlerce dekar orman yok oldu ve kent içi bölge zarar görmüştür. Yangından etkilenebilecek alanlarda bulunan evler tahliye edilmiştir. Yangın nedeniyle birçok ev, iş yeri, ahır, tarım arazisi, sera ve araç zarar görmüştür.

YAPILAŞMA RİSKİNE KARŞI YANAN ORMAN ARAZİLERİNİN MÜLKİYET DURUMU YAKİNEN TAKİP EDİLMELİDİR

Bütün bu süreçlerde özellikle kentimizin batısında yer alan ve saha çalışmalarında tespit ettiğimiz birçok orman arazisi maalesef yangın felaketinden zarar görmüştür. Kentimizde yangın felaketine maruz kalan bölgeler aşağıda yer alan görsellerde belirtildiği gibidir. Mersin İl koordinasyon kurulu olarak gerçekleştirilen saha çalışmasında orman yangınlarının gerçekleştiği bir çok alan tespit edilmiş olup gelecekte bu alanların orman arazisi olarak kullanılmaya devam etmesi için bu alanların mülkiyet bilgileri aşağıda belirtilmiştir.

Görsel 1. Mersin İli Boğsak Bölgesi Orman Alanları

Görsel 2. Mersin İli Aydıncık Bölgesi Orman Alanları

Görsel 3. Mersin İli Yeşilovacık Bölgesi Orman Alanları

Yangınların başladığı dönemde 28.07.2021 tarihindeki ve 31551 sayılı resmi gazetede yayınlanan **TURİZM TEŞVİK KANUNU VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUNUN** 1. Maddesinin B fıkrasına göre;

b) Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri: Turizm hareketleri ve faaliyetleri yönünden önem taşıyan veya doğal, tarihî ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı, korunması ve geliştirilmesinde kamu yararı bulunan yörelerde, koruma kullanma dengesi gözetilerek sektörel kalkınmanın sağlanması ve turizm sektörünün plânlı ve

kontrollü gelişiminin sağlanması amacıyla yeri, mevkii ve sınırları Cumhurbaşkanlığı kararıyla tespit ve ilân edilen alanlar” belirlenecektir hükmü getirilmiştir.

Kentimizin batı bölgesinde yer alan ve saha çalışmalarında tespit ettiğimiz birçok orman arazisi maalesef yangın esnasında üzerindeki örtüyü kaybetmesinden dolayı yasalar ile birlikte gelecekte yapılaşmaya açılması olası bir durum haline gelebilecektir.

ORMAN YANGINLARI KURUMSAL İHMALİN NİHAİ BİR SONUCUMUDUR ?

Türkiye ilk ormancılık örgütünün 1839 yılında ilk orman okulunun 1857 yılında kurulmuş olduğu, ormancılık gelenekleri köklü olan bir ülkedir. Köklü orman kültürüne sahip olunmasına rağmen günümüzde ormancılığımızın, daha geniş bir söylemle de kamu yönetiminin orman yangınlarının daha çok çıkmasına, daha hızlı yayılmasına, daha büyük yıkımlara yol açmasına neden olabilecek politik, yasal, kurumsal ve teknik sorunları, yetersizlikleri olduğu görülmektedir. Öncelikle;

1- 1954 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu 2020 yılı sonuna değin tam 42 kez değiştirilmiş, bu değişikliklerin 27’si 2003-2020 döneminde yapılmıştır. Yasanın belirli maddelerinde yapılan bu değişikliklerin yanı sıra yasaya 11 de ek madde getirilmiştir. Ek olarak, ilgili yönetmelikler de onlarca kez yeniden düzenlenmiştir. Ağırlıkla “devlet ormanı” sayılan yerlerin yapılaşmaya açılması, gerçek ve tüzel kişilerin bu yerlerden yararlanmasını kolaylaştırmak amacıyla yapılan bu düzenlemelerin orman yangınlarını tetikleyici bir etkisi olmamış mıdır?

2- Orman Genel Müdürlüğünün (OGM) “resmi istatistikler” adıyla düzenli olarak yayımlanan ve herkese açık olan verilerine göre ülkemizde yılda ortalama (1997-2020) 2262 orman yangını çıkıyor, ortalama 9201 hektar orman ve maki ekosistemi zarar görüyor. Öte yandan, yine OGM’nin verilerine göre ülkemizde orman yangınlarının; %46,8’i ihmal, %9,4’ü kaza, %11’i doğal ve %24,7’si de bilinmeyen nedenlerle çıkmaktadır. Peki, başta kasıt olmak üzere ihmal, kaza, doğal nedenlerinin açılımı nedir; özellikle de nedeni belirlenemeyen yangınların nedenleri çok boyutlu olarak belirlenip, bunların önlenmesine yönelik önlemler geliştirilmiş ve yaşama geçirilmiş midir?

3- Ege ve Akdeniz Bölgelerinin kıyısız yörelerindeki yerleşmelerin, kara yollarının yakın çevresindeki orman ekosistemlerinde kolay yanıcı diri ve ölü bitki örtüsü ile ağaçların kurumuş dalların yangın çıkma olasılığını büyük ölçüde artırdığı biliniyor. Bu durumun özellikle sık dikimlerle oluşturulmuş ve 30-40 yaşlarına gelmiş orman ekosistemlerinde görece daha yoğun

yaşandığı da bilinen bir başka gerçek. Bu yangıncıları temizlik çalışmaları neden yaygınlaştırılmıyor?

4- “Devlet ormanı” sayılan yerlerde binlerce madencilik, enerji, turizm vb tesis için yer tahsis edilmiştir. Öyle ki, bu nedenle orman ekosistemleri, deyim yerindeyse yolgeçen hanına dönüştürülmüştür. Bu tesislerin orman yangınlarını önleme amaçlı donanımları, önlemleri yeterli midir; yeterli olup olmadığı düzenli olarak denetlenmekte midir; yeterince önlem alınmadığı gerekçesiyle bugüne değin bu gibi kaç tesise yaptırım uygulanmıştır?

5- OGM, ağırlıkla, “devlet ormanı” sayılan 22,9 milyon hektar alanda başta “orman” sayılan yerler ile bu yerlerdeki tüm ormancılık çalışmalarını planlama ve yürütmekle görevlendirilmiş tüzel kişiliğe sahip katma bütçeli bir kuruluştur. Taşrada, temel olarak, 28 “orman bölge müdürlüğü” ile bunlara bağlı 263 “orman işletme müdürlüğü” ve bunlara bağlı 2140 “orman işletme şeflikleri” biçiminde yapılandırılmıştır. Bu birimler orman yangınlarının önlenmesinde ve söndürülmesinde doğrudan görevlidir. OGM, bu yapıyla 2020 yılında;

- ✓ 15334 memur,
- ✓ 5564 sözleşmeli,
- ✓ 9089 sürekli işçi,
- ✓ 8197 geçici işçi

olmak üzere toplam 38,2 bin işgören işlendirmiştir. Bu amaçla;

- ✓ 3,7 milyar TL genel bütçe ödeneğinden,
 - ✓ 3,9 milyar TL özel gelirlerden ve
 - ✓ 6,6 milyar TL de döner sermayeden
- olmak üzere toplam 13,7 milyar TL harcamıştır.

OGM, bu para, alan ve işgücü kaynaklarını doğal afetler ve orman yangınlarına yönelik ne denli verimli kullanmıştır ?

6- Orman yangınlarını önleme ve söndürme çalışmalarında gerektiğinde etkin olunabilmesi için orman işletme müdürleri ile orman işletme şeflerinde işlendirilenlerin yörelerinin özellikle ekolojik, ekonomik, toplumsal ve kültür koşullarıyla tanışık, dahası uzmanlığının olması yaşamsal öneme sahiptir. Ancak OGM, bir yandan özellikle orman mühendisleri ile orman muhafaza memurlarını bilen sözleşmeli olarak işlendirme düzenini yaygınlaştırma çabasını sürdürmektedir. En son 2019 yılında;

- ✓ 2750 orman muhafaza memurunu,
- ✓ 1150 orman mühendisi ile

✓ 1146 öteki alanlardan işgöreni sözleşmeli olarak işe almıştır.

OGM bir yandan da, kural durumuna getirilen ama uygulamada çeşitli haksızlıklara, keyfi görevlendirmeleri önleyemeyen “rotasyon” düzenini sürdürmektedir. Bu işgören işlendirme politikasıyla orman yangınları en aza indirilebilir, en az zararla söndürülebilir mi? Son orman yangınları söndürme çalışmalarındaki sorunlar incelendiğinde yangınların söndürülmesinde görev alan çalışanların çoğunun bölgenin arazi yapısı ve yangınların özellikleri konusunda deneyimli olup olmadığı irdelenerek görevlendirilme yapılmış mıdır ?

7- Bölgemizde orman yangınları işçileri için eğitim merkezi oluşturulmuş mudur?

8- 7334 Sayılı “Turizmi Teşvik Kanunu ile bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, tam da orman yangınlarının başladığı 28 Temmuz 2021’de Resmî Gazetede yayınlandı. Türkiye'nin dört bir yanında orman yangınları sürerken tam da yangınların başladığı güne denk gelen bir kanunla orman alanlarındaki yapılaşma tasarrufunun Orman Bakanlığında alınıp Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkisine verilmesi tesadüf müdür ?

9- Türkiye'nin mevcut iklim koşullarında yılın belli dönemlerinde orman yangınlarının çıkma riskini barındırmaktadır. Kızılçam ormanlarında Mayıs ve Kasım aylarını kapsayan bu süreçte en riskli dönem, hava sıcaklarının aşırı yükseldiği temmuz-ağustos aylarıdır. Son birkaç senedir iklim krizine bağlı olarak eylül ve ekim aylarında da yangın sayılarının arttığını görüyoruz. Hava sıcaklıklarının aşırı yükselmesi, yağışların dönemsel olarak azalması, ekstremler rüzgar ve fırtına oranlarındaki artış ve nem oranının % 10 gibi ekstrem seviyelere düşmesi iklim değişikliği ve kuraklık riskini beraberinde getirmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığının Orman yangınlarına yönelik kuraklık ve iklim değişikliği özelinde bilimsel, akademik teknik çalışmaları var mıdır? Var ise iklim değişikliği politikaları ne düzeyde hayata geçirilip orman yangınlarına karşı önleme politikaları geliştirilmiştir?

Nihayetinde;

Ülkemizde ormanlar içindeki canlıların katliamına dönüşen yangınlar, doğanın geri dönülmez yıkımı, yaşanan büyük facia ve felaketler, ekolojik dengenin bozulmasına neden olmakta, biyolojik çeşitliliğin büyük ölçüde zarar görmesi erozyon, heyelân, sel-taşkın ve hava kirliliği gibi doğal afetlerin sayısında ve hızında artışlar meydana gelmesine zemin hazırlamakta, yangınlar sonucunda ormanların tahrip olması turizm, sağlık ve orman ürünleri elde etme şeklindeki yararlanmaları da olumsuz yönde etkilemektedir. Ormanı ekosistemin bir

parçası olarak göremeyen politikalar kontrol altına alınmadan ormanlar üzerindeki baskıyı azaltmak da mümkün olmayacaktır.

ORMAN YANGINLARIN ÇEVRESEL YÜKLERİ İHMAL EDİLMEMELİDİR

İklim krizi ve onun ortaya çıkarttığı sonuçlar tahmin edilenlerin de çok ötesinde. İstatistiksel olarak yapılan araştırmalar, orman yangınlarının sıcaklık, nem ve rüzgardan doğrudan etkilendiğini ortaya koyuyor. Küresel ısınmanın sıcaklıkları ve kuraklığı artıracacağı, yağışları dengesizleştireceği, rüzgarın yön ve şiddetinde önemli farklılıklara yol açacağı, buna bağlı olarak da gelecekte orman yangınları açısından olumsuz etkilerin gözlemleneceği öngörülüyor. Yağışların azalması ve hava sıcaklıklarındaki artışlar bitki örtülerini kurutuyor. Kuvvetli rüzgarların artmasıyla birlikte orman yangınları kontrol edilemez bir hâle geliyor. Ortaya mega orman yangınları, aşırı yağışlar, sel ve kuraklık gibi anomaliler olarak ortaya çıksa da henüz farkına varılmayan birçok başka sorunun da habercisi. Bu neden ile iklim bilimciler ‘Kapıdaki iklim krizi orman yangınları!’ olarak dünyayı uyarmaktadır.

Orman yangınları sonrası oluşan çevresel riskler yangının ikincil etkileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar aşağıda belirtildiği gibidir;

1- Yangınlarla beraber ciddi miktarda kanserojen kimyasalın içme ve kullanma suyuna karışma ihtimali söz konusudur. Yangınlar ile birlikte oluşan kül ağır metal kirliliğine de neden olabilecek riski beraberinde doğurmaktadır.

2- Sera Gazı Emisyonlarını yutak bölgesi olan ormanlar yok olarak sera gazlarının atmosferde birikmesi ve yeryüzü sıcaklıklarının artması veya azalmasına neden olacaktır.

3- Özellikle yerleşim yerlerine yakın olan ve piknik amaçlı kullanılan ya da yetersiz atık yönetiminden kaynaklı olarak birer çöplüğe dönüşen ormanlık alanların yanması büyük felaketleri de beraberinde getirmektedir. Ormanlar, orman çöplüğü haline getirilmesi engellenerek yetkililer tarafından düzenli olarak saha temizlik çalışmaları yapılacak etkinlikler düzenleyebilir.

4- Yanan orman arazilerine yağmur ile birlikte tonlarca kül, en yakın sucul ortama taşınabilir ve geniş alanlarda sucul yaşamın tamamen ortadan kalkmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle, yangın bölgelerinde soğutma çalışmaları sonrasında yangın külü toplama ve bertaraf çalışmaları gerçekleştirilmelidir. Nihayetinde yağmur ile birlikte kül toprak örtüsünü kaplayarak yer altı suyuna ve tatlı su kaynaklarına karışma ihtimaliyle birlikte doğal ekosisteme uzun süreli zararlar verebilecektir.

5- Orman yangınları, yağmur ya da diğer hava şartlarıyla birlikte toprak erozyonuna neden olabilir. Bu nedenle özellikle yanan dağlık7 tepelik bölgeler ivedilikle tekrardan ağaçlandırılmalı ya da erozyonu engelleyici setler oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak;

Mersin İl Koordinasyon Kurulu olarak kentimizde ve ülkemizde yaşanan orman felaketleri ile birlikte kamusal, çevresel ve risk yönetimi konularındaki endişelerimizi belirttik. Ülke genelinde süren yangınlar ve bu yangınların söndürülemiyor ve hatta şiddetinin de azaltılmıyor oluşu ülke genelinde ciddi bir infialin de oluşmasına neden olarak taşıdığımız endişe giderek artmaktadır.

Söz konusu bölgeleri de içerisine alan kısımlarda gelecekte her ne şart ile olursa olsun Orman Alanı vasfı dışında herhangi bir amaçla kullanılmasını engellemek amacıyla envanterimiz oluşturulmuş olup sürecin gelecekte takipçisi olacağımızı bildiririz. Ayrıca, bölgemizde zarar gören Tarımsal Alanlarımızın acilen tespit edilmesi, zarar gören çiftçilerimizin yaralarının ivedilikle sarılması gerekmektedir. Yangın afetinden zarar gören çiftçilerimize ve orman köylülerimize Ziraat Bankası aracılığıyla faizsiz kredi olanakları oluşturularak mevcut kredi borçları da ileri dönemlere ötelenerek zarar gören köylülerimizin yaraları bir nevi sarılmalıdır.

Yaşanan son yangınlarda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allaha rahmet yaralılara acil şifalar diliyoruz. Yangınlarda zarar gören birçok ev, iş yeri, ahır, tarım arazisi, sera ve araç sahiplerinin kayıp ve zararlarının acilen çözüme kavuşturulmasını diliyor, TMMOB Mersin İl Koordinasyon Kurulu olarak yukarıda belirtilen sorular ve tanımlar ile birlikte sürecin takipçisi olacağımızı kamuoyuna duyuruyoruz.

Saygılarımızla.

TMMOB MERSİN İL KOORDİNASYON KURULU

**TMMOB MERSİN İL KOORDİNASYON KURULU YANGIN BÖLGELERİNDE
SAHA ZİYARETLERİNDEN GÖRÜNTÜLER**

